

BARNESKRIVING

Prinsdalstoppen barnehageområde

PROSJEKT 2012

Prinsdalstoppen
barnehageområde:

- * Elverhøy barnehage
- * Hauketo barnehage
- * Prinsdalsbråten barnehage

Fra «Børnestavning til «Oppdagende skriving»

- * Prosjektstart 2012
 - * Opplæring
 - * Utstyr
 - * Skrivekroker
 - * Raketten
- * Kick-off
 - * Januar 2013

PERSONALET:

* HVEM SKAL MED?

* ALLE

Det innebærer en ny måte å tenke på,
og det må prege hele huset.

Det krever romslighet og delaktighet.

Det krever avlæring – vi må alle
kvitte oss med gammelt tankegods.

BARNA:

* HVEM SKAL MED?

* ALLE

Det er ingen nedre grense for når barn
begynner å interessere seg for
skriving.

Planleggingsvertøy:

* STOREBARNSAVD:

Personalet fyller ut raketten både på gruppenivå og på personnivå..

Hver avdeling har en perm der de samler planer, erfaringer, dokumentasjon o.a.

«Raketten»

* SMÅBARNSAVD:

Personalet fyller ut raketten på gruppenivå.

Hver avdeling har en perm der de samler planer, erfaringer, dokumentasjon o.a.

* OPPLÆRINGSFASEN

Nå har vi penger til

- en foredragsholder
- en gjesteforeleser
- en som har jobbet med barneskriking
- en høyskolelærer

Hvem kan hjelpe oss i gang?

Og hvor får vi fatt i bøkene?

* Hvordan komme i gang?

HVA ER GJORT FØR? HVA HAR VI Å BYGGE PÅ?

- Inspirasjon fra foredraget til Bjerre & Friis
- Tidligere prosjekt i bydelen
- Tidligere erfaring med «Børnestavning».

Vurdering av språkmiljøets tre deler

Som å selge gårdagens avis...

* BARNESKRIVING

Bøkene er ikke i salg.
Ingen driver med dette?
Hvordan skal vi selge dette til
ansatte, foreldre, skolen?

Jeg prøver boka til Jørgen Frost m-
fl:

Der har Bente Hagtvedt
en artikkel om eksperimenterende
skriving.

Eller er det faktisk morgendagens nyheter?

* OPPDAGENDE SKRIVING

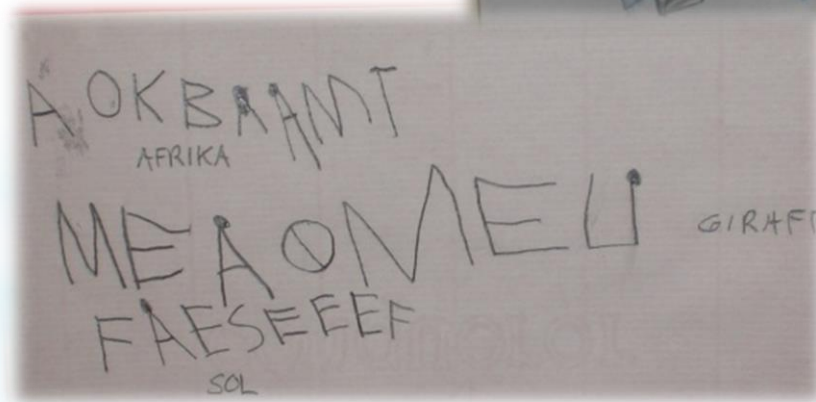
Jeg fant, jeg fant....

- En helt ny bok
- Ferskvare
- En ny mulighet!

NÅ ER VI I GANG!

BARNESKRIVING:

HVA ER «BØRNESTAVNING»

HVA ER «OPPDAGENDE SKRIVING»?

Barneskriving:

... er den letteste og morsomste måten å lære seg å skrive på.

... kan forklares som skapende, kreativ skriving der barnet skriver de bokstavlydene de hører og tror skal være der, med de bokstavene eller tegnene de behersker uten krav eller forventning om at det skal være riktig.

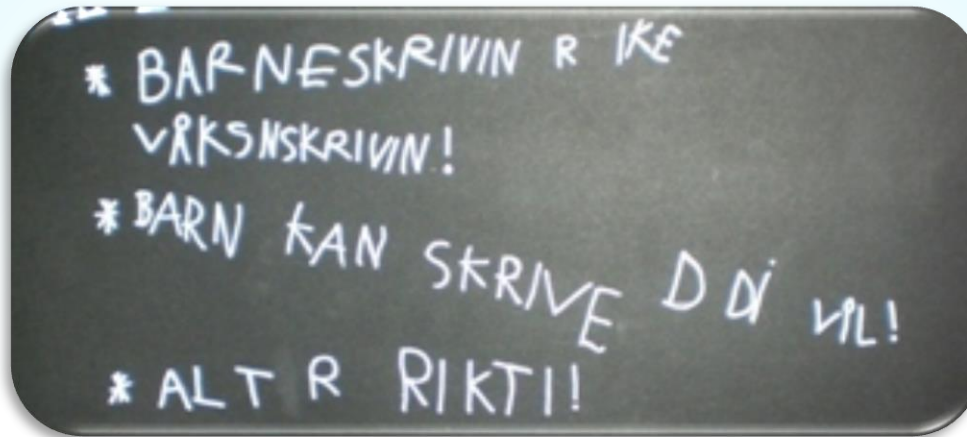
Oppdagende staving:

... refererer seg til den eksperimenterende stavingen som barn bruker når de forsøker å skrive et ord ut fra det de vet om bokstavnavnene og / eller bokstavlydene.

Oppdagende skriving:

... refererer seg til den eksperimenterende tilnærmingen som barn bruker i sine tidlige forsøk med å kommunisere ved hjelp av skrift.

De bruker det de kan til å lage og prøve ut hypoteser om forholdet mellom lyd og bokstav.

BARNESKRIVING:

- Lystbetont
- På barns premisser
- Frivillig
- Innenfor avtalte rammer
- Er ikke voksenskriving
- Fri til å utforske voksenskrivingen

LEK:

- Lystbetont
- På barns premisser
- Frivillig
- Innenfor lekens rammer
- Er ikke arbeid
- Fri til å utforske voksenlivet, yrker, roller ...

Endre grunnfestede forestillinger rundt barns lese- og skriveutvikling:

Den nordiske tradisjonen: **SNAKKE – LESE - SKRIVE**

- Først skal barnet lære å bruke og forstå talt språk
- Så skal barnet lære / undervises i å lese og stave
- Så, til sist, skal skrivekunsten innøves.

Oppdagende skriving: **SNAKKE – SKRIVE - LESE**

- Lesing og skriving settes inn i en større sammenheng enn kun som formelle ferdigheter
- En anerkjennelse av at barnet allerede har sekken full av hverdagsviten;
om det skrevne språkets funksjon og
om sammenhengen mellom det skrevne og det muntlige språket

Det er en vanlig forestilling at det er skolen som skal introdusere barnet til skriftspråkets verden.

Det nye er at barnet introduserer seg selv ved å være nysgjerrig, prøve seg fram og oppdage sammenhengene etter hvert.

Teoretisk forankring

- Jørgen Frost: *Spontanskriving*
Den tidlige spontane skrivingen synes å være av fundamental betydning for å utvikle en forståelse for ”det alfabetiske prinsipp”
- Bente E. Hagtvet: *Eksperimenterende skriving*
Betegnelsen viser til kreativ bruk av skriftlige symboler for det formål å skape ord og ytringer
- Vygotsky : *Stillasbygging – den voksnes støtte*
- Kjeld Fredens: *Det er den hjernen som arbeider, som lærer noe.*
Det er den stemningen som er til stede i situasjonen, som bestemmer læringsutbyttet.
- Korsgaard, Hannibal, Vitger:
OPPDAGENDE SKRIVING
- EN VEI INN I LESINGEN

Å BØRSTE STØV AV GAMLE SANNHETER

Sokrates: *Barn vet mer enn vi tror*

Piaget: *Det å lære er like naturlig som det å spise –
barn har en kraftfull læreevne*

Vygotsky: *Barn må lære samfunnets og kulturens særtrekk av de
voksne.
Språket er et unikt trekk ved mennesket*

”Det er den hjernen som arbeider som lærer noe”

- Hjernen til barnehagebarn er mer aktiv, bedre oppkoblet og mye mer fleksibel enn våre voksne hjerner
- I løpet av barnehagetiden klarer barn å mestre nesten alle sider ved morsmålet sitt, uten bevisste anstrengelser eller opplæring
- Hvordan klarer de det?
 - Barnet fødes med en viss porsjon medfødte språkkunnskaper
 - Barn fødes med store medfødte læreevner
 - De voksne spiller en avgjørende rolle i språklæringen

Veien til kunnskap

”Literacy”

Literate betyr

- bokstavkyndig
- å være boklig dannet

”språklig sosialisering”

Tekstspråkkultur:

- tale
- skrift
- bilder

STADIER I SKRIFTSPRÅKUTVIKLINGEN

- **TIDLIG SKRIVING**
Skribling, buer og streker, bruker de bokstavene de kjenner, ingen bevisst relasjon mellom bokstav og lyd
- **SEMIFONOGRAFISK SKRIVING**
Oppdager skriftens lydprinsipp, utforsker forholdet mellom bokstav og lyd, bruker bare enkeltstående lyder / bokstaver
- **FONOGRAFISK SKRIVING**
Teksten er leselig for utenforstående, ord staves lyddrett, ikke ortografisk, mellomrom mellom ordene på vei inn
- **OVERGANGSSKRIVING**
Hver stavelse har en vokal, flere endelser blir skrevet korrekt
- **ORTOGRAFISK SKRIVING**
Vanlig rettskriving på plass

HVA SKAL BARNET HETE?

LEKESKRIVING - BARNESTAVING – OPPDAGENDE SKRIVING -

- * *BARNS MÅTE Å SKRIVE PÅ*
- * *BARNS LEK MED SKRIFT*
- * *BARNS UTFORSKING AV SKRIFTTEGN*

Hva er det essensielle?

Handler det om å ta barn på alvor?

Handler det om å ta leken på alvor?

Handler det om å ta barns læring på alvor?

Barna har laget plakat til ungdommene som hopper over gjerdet i barnehagen.

Eksempel på skriving som er meningsfull i barnets hverdag.

3 jenter som har laget telefonlister.

Når barn skriver, er initiativet hos barnet selv.

Spontan skriving er nesten alltid tematisk forankret hos barnet selv.

Måten barnehagebarn skriver på kan være ulike varianter av skribling, bokstavliggende tegn og / eller tegning

Etter hvert blir barnet fokusert på enkeltbokstaver og enkeltlyder.

I «Børnestavning» oppfordres barna til å skrive den bokstavlyden de hører eller tror skal være der.

* Skriveprosessen er «multisensorisk»

Barnet er aktivt både kognitivt / språklig,
motorisk og emosjonelt.

* Skrivningen er sosial / lek

* Skrivningen produserer skrifttegn som symboliserer
lyder

- Gjør språklydene mer konkrete
- Barnet kjenner etter hvor i munnen lyden sitter
- Barnet skriver lydene ned i visuelle tegn

* Skrivings potensial i den tidlige skriftspråkstimuleringen

BARNA FORTELLER PÅ PAPIRET

- Initiativet er hos barnet
- Tematisk forankret i det barnet selv er opptatt av
- Basis i følelser, behov, talespråk virker motiverende

Mange forskere interesserer seg for hvordan det tidlige skriftspråket utvikles i samspill med barnets sosiale relasjoner.

- * Fokuserert oppmerksomhet: Streker og rundinger skal bli tekst som betyr noe.
- * Utforske lyd- bokstav-forbindelsen: Skriver intenst og med gjentatt uttale av bokstavlydene (TTTÅÅGGG), følger håndens bevegelser.

HENSIKT: *Ikke å lære å lese og skrive, men*

- * få erfaring med skriftlig kommunikasjon
- * utvikle bevissthet om at skribleriene kan bety noe.

Hvorfor børnestavning?

Jørgen Frost:

”Spontanskrijving synes å være en fantastisk arena for utforskning av ord, der glede og lyst forenes med nyttig kunnskapsutvikling”.

I en tid med stort fokus på læring –

hvorfor ikke velge metoder som

- * starter der barnet er og lar barnet bestemme*
- * er morsomt og lystbetont*
- * er godt forenlig med lek og barnehagens måte å jobbe på*
- * gir resultater*

HØRE OG GJØRE

- * Å starte utviklingen hos barnet selv
- * Å møte barnets nysgjerrighet og iboende lærelyst på barnets premisser
- * Å la barnet selv prøve seg fram – velge sine egne løsninger

EN TYPISK UTVIKLINGSREKKE

- barnets skriveutvikling fra lekeskriving til voksenstaving

LEKESKRIVING

BARNETS EGNE
STAVEFORMER

barneskriving /
oppdagende skrijving

VOKSENSTAVING

* Å KOMME I GANG:

1. Start med en festmarkering
2. Trygg barna på at dette er en barneverden de mestrer – de kan ikke gjøre noe galt
3. Forklar barna hva barneskriving er
4. Si til barna at de kan skrive hva de vil
5. Si til barna at dette er gøy – alle kan klare det
6. Si til barna at de kan bruke de lydene de hører eller tror skal være der
7. Si til barna at vi antakelig ikke kan lese det de skriver
8. Barneskriving er ikke voksenskriving, men det er den morsomste og enkleste måten å lære seg det på
9. Si at de ikke kan gjøre feil
10. Alle barna skal oppleve at de mestrer barneskriving og at de er i gang

Viktig å markere starten

En måte å komme i gang på, er å gi barna et ark delt i 4 og be dem skrive / tegne fra ulike opplevelser, temaer .

Den beste måten er å være der akkurat når barnet er interessert.

En tredje måte er å gi oppmerksomhet og anerkjennelse til det barnet spontant har gjort.

Nivå 1: LEKESKRIVING

Trinn 1: Kruseduller og symboler

Trinn 2: Bokstaver / uten fonembevissthet

Nivå 2: GLOBAL SKRIVING

Trinn 3: Navneskriving (å skrive andres navn)

Trinn 4: Ordskriving - mestrer bokstavens form og ordlyd

Trinn 5: Ordskriving – mestrer to eller flere bokstavlyder / -former

Nivå 3: FONEMORIENTERT STAVING

Trinn 6: Ord og setninger med korrekte grupper av lyder / bokstaver

Trinn 7: Korrekt fonemorientert staving

Nivå 4: MORFO – FONEMISK STAVING

Trinn 8: Konvensjonell staving

- * Den avgjørende utviklingsmessige forandringen skjer fra trinn 3 til trinn 4 for der begynner barnet å utvikle sin fonem / grafem kunnskap